

צורבא מרבנן מארחים ומתארחים בנר חנוכה

TZURBA צורבא
MRABANAN מרבנן
לעילוי נשמת מאיר (מיש) אלימלך ז"ל

לימוד הצורבא מוקדש
להצלחת

משפחת

בן משיח

הר"ר מנחם ובניו ר' שמעון ור' אורן הי"ו
בברכת בני חיי ומזוני

כל הזכויות שמורות

למכון "צורבא מרבנן"

טל. 1-700-500-777

אתר: www.tzurba.com דוא"ל: tzurbaorg@gmail.com

העורך: הרב בן ציון משה אלגאזי - ראש המכון

בשיעור זה נביא את עיקרי הדברים מן הפוסקים בנושא הדלקת נרות כמארחים או מתארחים בחנוכה.

ילדים המתארחים בבית ההורים וכן להיפך

1. תלמוד בבלי | מסכת שבת דף כג עמוד א

אמר רב ששת: אכסנאי חייב בנר חנוכה. אמר רבי זירא: מריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא. בתר דנסיבי איתתא אמינא: השתא ודאי לא צריכנא, דקא מדליקי עלי בגו ביתאי.

רש"י | שם

אכסנאי - אורח.

בתר דנסיבי - ופעמים שהייתי אכסנאי ללמוד תורה.

עלי - בשבילי.

בגו ביתאי - בביתי.

2. בית הבחירה (טאירי) | מסכת שבת דף כג עמוד א

אכסנאי חייב בנר חנוכה ומ"מ אינו צריך להדליק לעצמו אלא שישתף עצמו עם בני הבית ויסייע להם בפרוטה לשמן בד"א כשאינו פותח דלת לעצמו אבל אם פותח דלת לעצמו אף על פי שאוכל ושותה עמהם חייב להדליק ומ"מ אם היה נשוי שנמצא קובע בית לעצמו בעיר אחרת אף על פי שאין לו בית בזאת העיר אינו צריך אף לשתוף שהרי מדליקין עליו בביתו ואפי' פתח דלת לעצמו שאינו דומה לחצר שיש בה שתי רוחות שצריך להדליק בשתייהן שזה אינו אלא מפני שאין העובר בזו יודע בשל זו והוא שאמרו שברוח אחת אינו צריך שאין חשד בדבר שמרגישים הם שעל האחרת הוא סומך וחוקרים עליו ואף בזה חוקרים הם עליו ויודעים שעל ביתו הוא סומך ויש חולקין לומר שאין ביתו מפקיעו אלא כשאינו פותח פתח לעצמו ולענין שיתוף הא כל שפותח לעצמו מדליק מפני החשד והדברים קרובים:

חכמי התוספות כתבו ששני בעלי בתים הדרים בבית אחד וסמוכים על שולחן א' אפי' בן גדול ונשוי בבית אביו צריך להדליק או להשתף וזו השניה מיהא אינה נראית כלל

שלא נאמרו הדברים אלא בזרים שאינם מכלל בני הבית אבל כל שהוא מכלל בני הבית אינו צריך כלום ומ"מ אף הם כתבו שצריך ליזהר בשיתוף זה שלא ידליק זה לילה אחת וזה לילה אחרת אלא יהא השמן משותף בכל לילה ולילה או יתן לו פרוטה לזכות לו חלק שם בכל הלילות ואלו ודאי דברים ברורים:

שיטת הבית יוסף:

3. בית יוסף | אורח חיים סימן תרעז

כתב אדוני אבי ז"ל בתשובות בן האוכל אצל אביו או אצל חבירו ויש לו בית מיוחד לשינה וכו'. הרשב"א כתב בתשובה (ח"א סי' תקמב) דאין צריכין להדליק אבל צריכין להשתתף כדין אכסנאי וכתב מהר"י אבוהב ז"ל בשם ארחות חיים (הל' חנוכה אות יד) בן גדול בבית אביו ואינו סמוך על שולחן אביו הרי הוא כאכסנאי וצריך להשתתף והוא הדין בחתניו היכא דאין להם בית שידליקו בעבורם עכ"ל:

4. שולחן ערוך | אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעז סעיף א

אכסנאי שאין מדליקין עליו בביתו, צריך לתת פרוטה לבעל הבית להשתתף עמו בשמן של נר חנוכה; ואם יש לו פתח פתוח לעצמו, צריך להדליק בפתחו, אף על פי שאותו בית אינו מיוחד אלא לשינה והוא אוכל על שולחן בעל הבית, והוא הדין לבן האוכל אצל אביו. **הנה:** וי"א דבזמן הזה שמדליקים בפנים ממש, ידליק במקום שאוכל, וכן נהגו.

5. תשובת רשב"א | ס"י תקמ"ב

- ואין לאורח דין 'אכסנאי' אא"כ נתקיימו בו שני תנאים:
- א. שמתאכסן בבית האחר בלא תשלום.
 - ב. שבעל הבית ששם מתאכסן האורח נמצא שם ומדליק שם נרות חנוכה.

וכן הנמצא בבית הוריו או בבית חבריו והם אינם נמצאים בבית ואינם עתידים לחזור לביתם באותו לילה ולהדליק, ונמצא שם רק האורח, מדליק שם בברכה אף על פי שאשתו בביתו ומדלקת שם.

ולפי זה כן יהיה הדין לחולה המאושפז בבית חולים, וכן נשים הנמצאות בבית החלמה וכדו' שחייבים בהדלקת נרות אף על פי שהבעל מדליק בבית, ולכן ישתתפו בפרוטה עם אחד או אחת המדלקת שם (או שהמדליק יקנה השמן לכל אלו הרוצות לצאת) או שתדליק בעצמה.

ועוד דנו הפוסקים אם הבעל יוצא י"ח בהדלקת אשתו כשנמצא במדינה רחוקה בחו"ל ובשעה שאשתו מדליקה נרות בביתו אצלו עדיין לא הגיע זמן ההדלקה. אכן כיון ששיטת הב"י שאחרי שחז"ל פטרוהו ע"י הדלקת אשתו אינו יכול לומר 'איני רוצה לצאת בשל אשתי' לכן נכון להדר שלא יברך בעצמו אלא ישמע הברכות מאחר המדליק ויכוין לצאת ומיד ידליק נרותיו או יראה לשער ולהדליק נרותיו זמן מה קודם שמדלקת אשתו בביתו, אולם אורח המדליק בברכה אפילו אחרי שכבר הדליקה אשתו בביתו יש לו על מי לסמוך ואין למחות בידו.

בנים נשואים המתארחים, חתן בערב חתונתו והעובר דירה

לדעת הפוסקים הספרדים אם מקום מגוריו אינו בבית אביו יברך על ההדלקה בביתו. אם הוא מתארח בבית אביו ונשאר ללון בו, ישמע את הברכות מאביו ואז ידליק בחדרו:

7. בן איש חי | שנה ראשונה פרשת וישב – הלכות חנוכה

טז. המנהג פה עירינו יע"א, הבן, אף על פי שהוא גדול, לא ידליק בעודו בחור אלא יסמוך על אביו, ואם נשא אשה, ידליק בחדר שלו שהוא ישן שם, אך לא יברך אלא יעמוד אצל אביו כשהוא מברך ויכוין לברכות של אביו ואח"כ הולך ומדליק בחדרו: לאשכנזים

בנים נשואים ההולכים בלילות חנוכה לבית הוריהם, אם בדעתם ללון שם, ידליקו שם בבית הוריהם, ואם שבים לביתם לישן ידליקו בביתם, ויש מי שאומר שאם תאבין

לאכול ולשתות שם בחברת משפחתם (ולפני הדלקת הנרות הרי אסור לאכול) מותר להם להדליק שם נרות אף על פי שחוזרים אח"כ לביתם לישון. וכן אלו הנוסעים מביתם בערב שבת לשבות במקום אחר וחוזרים לביתם במוצאי שבת: בערב שבת - אם יוצאים מביתם לפני פלג המנחה ידליקו במקום שהולכים לשבות שם בשבת, ואם יוצאים מביתם לאחר פלג המנחה אזי אם הם מהנוהגים להדליק בחוץ ידליקו בביתם לפני יציאתם לדרך, ואם הם מהנוהגים להדליק בבית בפנים ואיש מאנשי הבית לא נשאר שם ידליקו במקום שהולכים שם לשבות. ובמוצאי שבת יש להם להמתין בהדלקת הנרות עד שיחזרו לביתם ולהדליק בביתם, ויש אומרים שאם הנסיעה תיקח כמה שעות ויעבור זמן ד'תכלה רגל מן השוק' עדיף שידליקו במקום ששבתו מיד עם צאת השבת, כי יש סברא לומר שע"י שהייתם שם בשבת דינם כקבועים שם.

8. פסקי תשובות | אורח חיים סימן תרעז

נרות חנוכה באולם בו נערכת סעודת הנישואין. ואם החופה לאחר השקיעה - ידליק נרות חנוכה בבית אביו לפני יציאתו לחופה, והכלה תצא ידי חובתה ע"י הדלקת אביה.

וכן הדין במי שמחליף מקום מגוריו בימי החנוכה, שאם עובר לדירתו החדשה לפני זמן הדלקת הנרות ידליק בביתו החדש, אף שעדיין לא אכל וישן שם מעולם, מ"מ מעכשיו ואילך נקבע שם מקום דירתו וכבר בלילה זה עתיד לאכול ולישן שם, ואם עובר לדירתו החדשה לאחר זמן הדלקת הנרות ידליק נרות קודם יציאתו לדירתו החדשה.

בחורים בישיבות - חיובן ומקום הדלקתן

9. פסקי תשובות | אורח חיים סימן תרעז

בחורי ישיבה ספרדים נחלקו הפוסקים כיצד ינהגו בנרות חנוכה מ"ב סק"א: וה"ה בחורים שלומדים שלא בביתם צריכים להשתתף עכ"פ בפרוטה וכו'. ואין יוצאים ידי חובתן ע"י שמדליקים עליהם בבית הוריהם כי אין כלל זה אמור אלא לענין בעל שיוצא בהדלקת אשתו ולהפך ולא לענין שאר בני הבית, ויש הסוברים

שבחורי ישיבות בזמננו טפלים הם לראש או מנהל הישיבה כיון שהוא מספק להם את צרכיהם והם בכלל מש"כ המ"ב בהמשך דבריו "אבל אם סמוכים על שולחן בעה"ב הרי הוא בכלל בני ביתו שמדינא אין צריך להדליק אא"כ רוצה להיות מן המהדרין", אמנם למעשה נוהגים בכל הישיבות הק' מקדמת דנא שמדליקים הבחורים נרות חנוכה.

אלא שנחלקו גאוני הדור האחרון היכן ידליקו את נרותיהם, אם בחדר האוכל כי מקום אכילה עיקר, או דילמא בחדרם שבפנימיה כי שם ניכר יותר הפרטיות שיש לכל בחור ובחור וגם נמצאים שם יותר זמן מבחדר האוכל ועיקר שימושם כדירה הוא שם ודומה יותר לביתו, ולכן נכון לנהוג למעשה שידליקו בחדרי הפנימיה ויאכלו שם סעודה אחת (בלילה או ביום), אולם זאת בתנאי שיש רשות לכך מהנהלת הישיבה, אבל אם יש התנגדות מהנהלת הישיבה משום חשש שריפה או כל עילה אחרת יכולים לכתחילה להדליק בחדר האוכל ושפיר עבדי.

וכמו"כ בחורים הלומדים בישיבה ושם אוכלים כל סעודותיהם ובלילה הולכים לישון בבית הוריהם הרי הם בכלל המחלוקת הנזכר לעיל, אם ידליקו בחדר האוכל שבישיבה או בבית, וגם בזה ההכרעה כנ"ל שידליקו בביתם ויאכלו שם סעודה אחת, וגם זאת בתנאי שאין הדבר כרוך בביטול תורה, אבל אם צריך להיות בסדר הלילה בישיבה וע"י שילך להדליק בבית הוריו יגרום הדבר לאי שמירת סדרי הישיבה יכול לכתחילה להדליק בחדר האוכל שבישיבה ויוצא ידי חובתו, ואם ירצה ידליק שוב בלי ברכה כשיגיע לישון בבית הוריו.

ובחור הממונה להדליק את נרות חנוכה של בית הכנסת אם חייב להדליק שוב בחדרו או בחדר אוכל - לעיל סי' תרע"א אות ט"ז.

המתארח בבית מלון בחנוכה

10. פסקי תשובות | אורח חיים סימן תרעז

ולפי זה המתארח בבית מלון, כיון שמשלם שכר עבור שהייתו שם, נעשה חדרו כקנוי לו ודינו כבעל הבית ומדליק שם בברכה אף אם אשתו מדלקת נר חנוכה בביתו. באיזה מקום להדליק במלון? עדיף בחדרו ואם ישנה סכנה בחדר האוכל

נרות חנוכה באולם בו נערכת סעודת הנישואין. ואם החופה לאחר השקיעה – ידליק נרות חנוכה בבית אביו לפני יציאתו לחופה, והכלה תצא ידי חובתה ע"י הדלקת אביה.

וכן הדין במי שמחליף מקום מגוריו בימי החנוכה, שאם עובר לדירתו החדשה לפני זמן הדלקת הנרות ידליק בביתו החדש, אף שעדיין לא אכל וישן שם מעולם, מ"מ מעכשיו ואילך נקבע שם מקום דירתו וכבר בלילה זה עתיד לאכול ולישן שם, ואם עובר לדירתו החדשה לאחר זמן הדלקת הנרות ידליק נרות קודם יציאתו לדירתו החדשה.

פרטי דינים בעניין השתתפות בפרוטה

מ"ב סק"ג: ויש מאחרונים שכתבו דצריך הבעה"ב להוסיף מעט שמן (בשביל האורח המשתתף עמו בפרוטה) בשבילו חוץ מהשיעור שצריך ליתן לצורך חצי שעה בשביל עצמו. ואם דרך הבעל הבית למלאות המנורה בכל לילה שמן יותר מכשיעור לא יועיל בשביל האורח, שהרי צריך להוסיף מעט שמן בשביל האורח, והרי בלאו הכי ממלא כל לילה שמן עד למעלה, אלא אם כן יאמר בפירוש כי הפעם נותן קצת מן השמן שלמעלה משיעור חצי שעה בשביל האורח. ודע כי בתשובת הרשב"א מבואר שצריך הבעל הבית להקנות לאורח על חשבון הפרוטה חלק בשמן ובפתילות.